Muziek uit de Muiderkring

Liederen van en voor Maria Tesselschade

Camerata Trajectina

GLOBE

Pieter Cornelisz. Hooft op ca. 48-jarige leeftijd. *Schilderij van Michiel Jansz. van Mierevelt, 1629 (Universiteitsmuseum De Agnietenkapel, Amsterdam)*

De Muiderkring

De pruimen beginnen te rijpen, en roepen: "Tesseltje, Tesseltjes mondje", want ze willen graag door Tesselschade gegeten worden. Verzen van begaafde dichters roepen daaroverheen "Tesseltje, Tesseltjes keeltje", want ze willen graag door Tesselschade gezongen worden. Met zulke aardigheden probeerde Pieter Corneliszoon Hooft zijn goede vriendin Tesselschade naar het Muiderslot te lokken. Meestal lukte hem dat wel. Jaarlijks reisde ze vanuit haar woonplaats Alkmaar naar Muiden om een paar daagjes te logeren bij Hooft en zijn gezin. Iedereen was dol op haar, van Hoofts stiefdochtertje Susanna tot zijn geleerde vrienden Caspar Barlaeus en Constantijn Huygens. Tesselschade's aanwezigheid verhoogde Hoofts kans op succes als hij zijn vrienden uitnodigde voor de befaamde zomerpartijen op het oude kasteel. Deftige heren, kunstenaars en intellectuelen luisterden dan naar elkaars literaire werk of vermaakten zich met conversatie, filosofie, grappenmakerij, eten, drinken - overigens meer thee dan alcoholische dranken - en met muziek.

Al in de 17e eeuw werden deze zomerpartijen als iets bijzonders gezien. In zijn biografie van P.C. Hooft (1677) gaf Geeraerdt Brandt hoog op over de gastvrijheid van Hooft en over de belangrijke rol van de muziek tijdens de bijeenkomsten in het Muiderslot. De romantici van de 19e eeuw idealiseerden Hoofts partijen en projecteerden er hun behoefte aan een groots verleden op. Uit de steeds wisselende gezelschappen schiepen zij een vaste Muiderkring, een Parnassus waarop alle grote geesten van de Gouden Eeuw vertoefden met Tesselschade als stralend middelpunt. Talrijke Tesselschadestraten, de vereniging *Tesselschade-Arbeid Adelt*, diverse schilderijen van de Muiderkring en een nog altijd beroemde schoolplaat van Isings (*Een zomermiddag met de Muiderkring*) uit 1928 getuigen van deze geestdriftige bewondering. De laatste jaren is dit wat al te enthousiaste beeld gedemystificeerd. Een gezelschap zoals Isings heeft afgebeeld, met alle coryfeeën bijeen, kan niet in die samenstelling op het Muiderslot bijeen zijn gekomen. Jacob Cats bijvoorbeeld, bij Isings achter het clavecimbel staande, is nooit op het Muiderslot geweest. Het bekende portret van Tesselschade door Hendrik Goltzius blijkt elke willekeurige tijdgenote te kunnen voorstellen en voor zover bekend speelde ze geen luit, zoals enkele 19e-eeuwse schilderijen ons willen doen geloven. Het muzikale aandeel in de Muiderslot-partijen is op de keper beschouwd ook minder groot dan in de legende. Het was vooral Tesselschade zelf die zong, eventueel samen met haar stadgenote en vriendin Francisca Duarte. Ter begeleiding stond hun het clavecimbel ter beschikking dat Hooft wellicht nog bezat uit zijn eerste huwelijk met Christina van Erp, die van J.P. Sweelinck les had gehad. Hoofts tweede vrouw Leonora Hellemans was minder muzikaal, al zong ze af en toe mee met de anderen en leerde ze wat clavecimbel spelen om haar man een plezier te doen en de stilte in het slot te verdrijven.

Kunnen we Leonora, de hartelijke gastvrouw, als motor van de Muiderkring zien,

J.H. Isings: Een zomermiddag met de Muiderkring (in 1628). Schoolplaat uit 1928, uitg.Wolters-Noordhoff, Groningen
Op de voorgrond Maria Tesselschade; v.l.n.r. Francisca Duarte, Constantijn Huygens, Caspar Barlaeus, Jacob Cats, Anna Roemers Visscher, Joost van den Vondel, Gerard Vossius, Willem Jansz. Blaeu, Leonora Hellemans, Pieter Corneliszoon Hooft, Constantia Bartolotti, Allard Crombalch

het is de spil Hooft-Tesselschade waarom de kring draaide. Hun vriendschap is er een voor het leven. Eerst is Tesselschade voor Hooft nog vooral het jongere zusje van de knappe Anna Roemers Visscher. Hooft verbetert Tessels eerste dichtproeven, en ook later zal hij haar gedichten blijven 'betuttelen', zoals ze het zelf noemen. Samen lezen ze Ma-

rino, in het Italiaans. Hun brieven aan elkaar - een hoogtepunt uit de Nederlandse literatuur - zijn hartelijk, ondanks de verfijnde en deftige stijl. Ze delen ook schriftelijk hun verdriet als hun gezinnen door het noodlot worden geteisterd. Van Hoofts stoïcijnse zelfbeheersing komt weinig terecht wanneer hem binnen korte tijd twee kinderen en zijn eerste vrouw ontvallen. Tesselschade blijkt emotioneel sterker wanneer zij in één etmaal een kind en haar man verliest.
Wat trok Hooft en zoveel anderen aan in Tesselschade? Het moet een combinatie van karakter, schoonheid en vaardigheden zijn geweest. Hartelijk, lief en vrolijk, een 'zoetemelkshart' zoals haar vrienden het uitdrukten, en daarbij intelligent, evenwichtig, geestig, mooi, muzikaal, kunstzinnig en literair begaafd. Haar vader, de koopman-dichter Roemer Visscher, was middelpunt geweest van een literaire kring in Amsterdam. Hij gaf zijn dochters een onbekrompen, model-renaissancistische opvoeding. Ze bekwaamden zich in het schilderen, tekenen, borduren, glas graveren, dichten, muziek, vreemde talen als Frans en Italiaans en zelfs in het zwemmen. Tesselschade's naam is het produkt van de typische humor van vader Visscher. Als graanhandelaar en assuradeur had hij een gevoelige financiële aderlating ondergaan toen met kerstmis 1593 een vloot Hollandse handelsschepen voor het eiland Tessel verging. Drie maanden na de ramp werd zijn dochtertje geboren, op Maria Boodschap. De negen maanden tussen deze feestdag - de aankondiging van Christus' geboorte - en Kerstmis was voor hem aanleiding een verband te leggen tussen de zakelijke strop en de blijde gebeurtenis. Hij drukte die uit in de naam van de boreling: Maria Tesselschade. Een naam waarop ze trots was en die zowel haar vader als haar literaire vrienden voor talrijke woordspelingen zou dienen.

Muziek in de Muiderkring

Feitelijk weten we weinig concreets over de muziek die tijdens de bijeenkomsten op het Muiderslot werd gemaakt. Wat zong Tesselschade zo al? Italiaanse en Franse liederen? Het zou kunnen; eenmaal citeert Hooft een regel uit een lied van Caccini in een brief aan haar. Hoofts eigen liederen dan? Ook hiervoor zijn slechts enkele aanwijzingen te vinden. In de beroemde brief van 1636 waarin de pruimen om Tesseltjes mondje roepen, citeert Hooft een lied dat hij 15 jaar tevoren voor Christina had geschreven: *Rosemont, hoordij speelen noch singen?* Kennelijk kent Tesselschade het vervolg, al wordt niet uitdrukkelijk gezegd dat ze het ook gezongen heeft. In 1632 stuurde Hooft haar het begin van een lied in wording, de *Klaght van Koning Henrik de Groote*. Een half jaar later is het af en stuurt hij de rest op, in de hoop dat haar de *zanglust* dan nog niet vergaan is. Het is een van de weinige liederen waarvan we zeker weten dat het in de Muiderkring is gezongen, zij het niet door Tesselschade maar door een minder frequente gast, Anna Treslong.
We weten niet of de melomaan Constantijn Huygens, die bij die gelegenheid wel niet toevallig aan tafel gezeten was tussen de twee zangeressen Anna Treslong en Tessel-

schade in, zelf in de Muiderkring heeft gemusiceerd. Het is in elk geval niet gedocumenteerd. Wel werden in 1633 de muzikale heren Mostaert, Verburgh en Brosterhuizen uitgenodigd 'de zangmate te helpen volmaken', dat wil zeggen een vocaal kwintet te vormen met Tesselschade en Francisca Duarte. Tesselschade stuurde ten behoeve van dat feest een drinkliedje van Brosterhuizen en een gedichtje van haarzelf aan Hooft. Het was de bedoeling dat ze 'op noten gesteld' werden. Blijkbaar werd er in de Muiderkring ook gecomponeerd! Dit suggeren eveneens de verzen van Barlaeus die door 'Tesseltjes keeltje' gezongen wensten te worden: voor zover bekend schreef Barlaeus geen liederen op bestaande melodieën. Van al deze mogelijke composities is niets bewaard gebleven en evenmin is bekend wie ze geschreven zou moeten hebben. Mostaert, Verburgh en Brosterhuizen zijn potentiële kandidaten, Hooft zelf zeker niet: hij beschouwde zich weliswaar als een 'vurige beminner' van de muziek maar niet als een kenner.

De liederen van Pieter Corneliszoon Hooft (1581-1647)

Hoofts liederen illustreren zijn passie voor muziek en tevens zijn relatieve onhandigheid ermee. Opvallend is zijn goede neus voor het allernieuwste op muzikaal gebied. Hij is degene die, voor zover bekend, als eerste liederen dicht op de wijzen van *Sei tanto gratiosa*, *Esprits qui soupirez*, *O nuit jalouse nuit* en *Questa dolce sirena*, melodieën die hoog zouden stijgen op de hitparade van de Gouden Eeuw. Tegelijk is het duidelijk dat hij soms worstelt met de moderne Franse wijzen en hun vrij zwevende ritmen wanneer hij er Hollandse woorden op wil zetten. "*Ettelijke woorden hebben geweigerd zich naar de troetelende toon van die syllabe te vlijen*", klaagt hij eens bij zijn muzikale vriend Huygens. Hij kan zich bovendien de oorspronkelijke tekst van het lied niet meer herinneren, alleen nog het refrein: "*Qui me le trouve et le rameine, l'Amour, l'Amour?*" (voor *Schoon Prinssenoogh*). Ook bij *Hoogher Doris niet, mijn gloetje* blijkt Hooft de naam van zijn melodie vergeten te zijn. Hij heeft althans de wijs niet ingevuld. Naast moderne melodieën van Franse *airs de cour* en Italiaanse monodieën en madrigalen had Hooft een zwak voor Nederlandse volksliedjes. Zijn beroemde lied *Galathea siet den dach comt aen* bijvoorbeeld gaat op de wijs van een liedje waarop men ook zong:

"Willen ons Coeyen dan niet stille staen
So mogen se ongemolcken aen der heyde so heyde
So mogense ongemolcken voor den herder gaen".

Het succesvolle *Ach Amarillis* gaat op de wijs van het oude volksliedje *Vant Boerinneken dat water haelt*.

Hoofts liederen behoren tot de mooiste van de Nederlandse literatuur. Tijdens de reis die hij als 17-jarige jongeling naar Frankrijk en Italië ondernam, ontdekte hij de Renaissance met zijn pastorales en petrarkisme, de maniëristische dichttrant waarbij de nadruk meer lag op verfijnde beeldspraak dan op hartstocht. Hij nam zich voor de Romaanse literatuur in het Hollands te evenaren. Bijna al Hoofts vroege liederen zijn amoureus, geschreven voor vele vlammen. Ze zijn vaak voorzien van een mythologische aanduiding

van de geliefde in kwestie, die in sommige gevallen tot een meisje van vlees en bloed kan worden herleid. Achter de aanduiding D.I.Q./ DIA schuilt zo Ida Quekel. D.A.S./ Electra is Anna Spiegel en Christina van Erp wordt aangeduid als Mithra Granida. De meest erotische liederen dateren van ruimschoots ná Hoofts huwelijk in 1610 met Christina, met name *Dartelavondt* (1621). Wellicht ten overvloede: voor Tesselschade schreef Hooft géén liefdesliederen en uit niets blijkt ook maar iets van een amoureuze betrekking met deze aantrekkelijke maar solide koopmansdochter.

Liederen van en voor Tesselschade (1594-1649)

Van Tesselschade zelf is maar één liedje bewaard: *Hoe crachtigh ick verpyn*. De verliefdheid straalt er vanaf, alleen mogen we raden op wie. Veruit de meeste kans maakt Allard Crombalch (voorzover bekend ook de enige man in haar leven), met wie ze in 1623 trouwde. Vondel legt haar een bezorgd liefdeslied in de mond, de *Vechtzangk*. Onder de talrijke vrijers die Tesselschade afhield, bevond zich ook Gerbrandt Adriaensz Bredero. Hij schreef twee amoureuze liederen voor haar en droeg zijn toneelstuk *Lucelle* aan haar op (1616).

Tenslotte is er een tekst van Tesselschade op muziek gezet door de Haarlemse amateurcomponist Joan Albert Ban. In zijn *Zangh-Bloemzel* (1642) nam hij, naast gedichten van Hooft en Huygens, Tesselschade's *Onderscheidt tusschen een Wilde en een Tamme Zanghster* op, een wedstrijd tussen een nachtegaal en een menselijke zangeres. De zangeres wint, niet vanwege haar virtuositeit maar omdat zij met haar zang woorden bezielt. Dit thema was koren op de molen van Ban. Hij had een uitvoerige studie gemaakt van wat hij noemde de 'zielroerende kracht' van de muziek en een methode ontworpen om de affecten van de tekst zo sterk mogelijk in de muziek tot uiting te laten komen. Monteverdi was zijn voorbeeld. Bans muziek zaaide verwarring. Huygens leek er aanvankelijk wel iets in te zien maar hield zich op de vlakte toen er uit Frankrijk zware kritiek kwam van geleerden als Descartes en Mersenne. Tesselschade daarentegen hield van Bans muziek, na aanvankelijke aarzelingen. Juist door deze nuancering komt haar lofdicht *Op de Zang-Konst van Joan Albert Ban* geloofwaardig over. Als eenmaal haar twijfels overwonnen zijn, raakt ze in de ban van Ban. Ze heeft de componist ook in Haarlem bezocht (1643). Mogelijk hield haar bekering tot het katholicisme, kort tevoren, verband met haar sympathie voor de componist, die tevens priester was.

Tot voor kort was het moeilijk een oordeel te vellen over Bans kunst. Van de drie stemmen plus continuo van het *Zangh-Bloemzel* zijn er slechts twee overgeleverd. De sopraan ontbreekt, op een kort fragment na. De reconstructie van de bovenstem, hier voor het eerst uitgevoerd, laat evenwel horen dat Bans muziek weliswaar eigenzinnig van structuur is maar wel degelijk 'zielroerende' kwaliteiten bezit.

© 1994, Louis Peter Grijp

Camerata Trajectina

Camerata Trajectina ('Utrechts muziekgezelschap', opgericht in 1974) heeft naam gemaakt als dé pleitbezorger voor de Nederlandse muziek uit de 16e en 17e eeuw. Het ensemble werkte mee aan praktisch alle edities van het Holland Festival Oude Muziek Utrecht, gaf honderden concerten in Nederland en Vlaanderen en maakte toernees naar onder meer de Verenigde Staten, Engeland, Zweden, Spanje, Italië, Frankrijk, Oostenrijk en Bulgarije. Een specialiteit van Camerata Trajectina is de muzikale opluistering van Nationale Herdenkingen, zoals die van de Unie van Utrecht (1979), Willem van Oranje (1984), Constantijn Huygens (1987) en Dirck Volkertszoon Coornhert (1990). Camerata Trajectina maakte verder programma's rond de dichters Vondel, Bredero, Hooft, Coornhert en Constantijn Huygens en rond thema's als de Tachtigjarige Oorlog, de godsdienststrijd ('De Hoer van Babylon'), de Dodendans, middelnederlandse lyriek en de Souterliedekens, Nederlandstalige psalmberijmingen op volksmelodieën. De discografie van het ensemble omvat behalve zes LP's momenteel vijf CD's. De huidige CD is geproduceerd ter gelegenheid van het Tesselschade Festijn in het Muiderslot, waarmee Camerata Trajectina de 400e geboortedag van Maria Tesselschade herdenkt.

Camerata Trajectina: v.l.n.r. Louis Peter Grijp, Nico van der Meel, Saskia Coolen, Erik Beijer, Suze van Grootel ,Tom Sol *(foto: Marco Hofsté)*

De projecten van Camerata Trajectina kenmerken zich door een unieke combinatie van intensief voorbereidend wetenschappelijk onderzoek en spontane uitvoeringen waarin improvisatie en theater een belangrijke rol spelen.

1 Galathea siet den dach comt aen

Dialoog van minnaar en minnares bij het krieken van de dag. De minnaar wil weg, want de dag breekt aan. Eerst wil Galathea er niet van horen, maar dan ziet ze de wrede waarheid onder ogen: haar lief moet inderdaad gaan. Gelukkig komt hij de volgende avond weer, wat moederlief er ook van mag vinden.

Wijze: Gister avont spade sloot ick mijn deur, etc.

Minnaer:
Galathea siet den dach comt aen.
Galathea:
Neen mijn lief wilt noch wat marren[1)]
T sijn de starren,
Neen mijn lief wilt noch wat marren t is de maen.
Minnaer:
Galathea t' is geen maneschijn.
Galathea:
Hoe t' is noch geen een geslagen
Wat soud 't dagen?
Hoe? t' is noch geen een, t' en can den dach niet sijn.
Minnaer:
Galathea' aenschout den hemel wel.
Galathea:
Las! ick sie den dagerade
T' onser schade,
Las! ick sie den daegeraedt de tijt is snel.

Galathea:
Waerom duirt de nacht tot t' avont niet?
Dat wij bleven met ons beyen
Sonder scheyen
Bleven vrolyck tot dat ons de doot verriedt.

Galathea:
Nu Adieu mijn troost en blijft gesont.
Minnaer:
Wilt mij noch een kusgen geven
Och mijn leven!
Jont mij nog een kusgen van u blije mont.

Galathea:
Och mijn leven coomdij t'avont weer?
Minnaer:
Las[2)] u moeder mocht het hooren
En haer stooren,
Maer al sou s' haer stooren ick coom even seer.
Galathea:
Och mijn hart hoe raeck ick van u hals?
Minnaer:
Las den dach en wil niet lijen
T' langer vrijen,
Danck hebt van u sachte kuskens en van als.

---

1) wachten 2) helaas

2 Indien men poocht mijn hart van mijns Liefs hart te scheijden

Liefdeslied in petrarkistische stijl. Mijn hart en dat van mijn geliefde zijn vergroeid: als men ze zou willen scheiden, scheurden ze. Mijn liefs hart verzacht mijn minnebrand met een frisse dauw. Liefde en minne (seks), laten ze onverbrekelijk met elkaar verbonden blijven.

Fantasij
Stem: Esprits qui souspirez, etc. ofte: Cupido geeft mijn raet. etc.

Indien men poocht mijn hart van mijn Liefs
hart te scheijden
Ick ducht het niet sal sijn dan schadelijcke
moeijt,
Want scheuren soumen eer de harten van
ons beijden,
Als scheijden op de plaets daer sij sijn
t' saem gegroeijt.

Mijn brant trock uit haer hart om t mijne te
versachten
Soete goedwillicheit een verfrisschende
douw,
Waer mee mijn hart bedouwt is vruchtbaer
van gedachten
Die niet dan knielen staech voor t' outer[1)]
van mijn vrouw.

Heilige Liefd en Min, wiens aengenaeme
boeijen
Waerder als vrijheit waert wij hielden beij
gelijck[2)],
Geeft dat ons harten soo vast in malcander
groijen,
Dat daer geen teken van verscheidenheit aen
blijck.

---

1) altaar 2) die wij beiden beschouwden als waardevoller dan vrijheid

3 Ach Amarillis!

Dialoog van een weigerachtige Amaryllis en een vasthoudende vrijer, Cephalo (Grieks voor hoofd, Hooft). Cephalo gloeit van minnekoorts en zal beslist sterven als Amaryllis hem geen troost geeft, maar ze blijft hem op afstand houden, conform de ouderlijke adviezen.

Wijze: Vant Boerinneken dat water haelt.

C. Ach Amarillis!
A. Segt wat u wil is.
C. Mijn harte gloeijt als vuir van binnen,
A. Wel neemt het soete weij van geijten inne.
C. Maer soo 't geen baet en voelt,
A. Neemt sicoreij, die coelt.
C. Al waert er mee bespoelt,
Ten lescht geen minne.

A. Soud 't minne wesen?
C. Jae 't, soud ick vresen,
A. Die, hoor ick, plach een mensch te
schenden.
C. Och t' is een swaere sieckte vol ellenden.
A. Ist sieckte die besmet?
C. Och ja sij altemet[1],
A. Soo wil ick dan mijn tret
Van u gaen wenden.

C. Och wilt niet vlieden!
A. Mijn ouders t rieden,
C. Wat rieden die tot mijns verachten?
A. Dat ick mij dapper van de min sou
wachten.
C. Och blijf mij doch de naest,
A. Neen seker niet, wat haest?
C. Soo moet ick dus verbaest
Van min versmachten.

A. En of ick bleve?
C. Soo hiel ick t leven.
A. Soud ick u dan u leven baten?
C. Ja want ick storef gingdij mij verlaten.
A. Adieu, ick neem mijn keer,
C. En ick beswijcke seer,
A. Ick heb wel vrijers meer
Soo hooren praten.

C. T sal soo gebeuren.
A. Praetgens sijn leuren,
C. U vlucht sal mij mijn leven roven.
A. Neen neen ick moet de vrijers niet
geloven.
C. U moeder gaft u in.
A. Adieu ick vrees de min.
C. O jonge domme sin,
Ick sing voor doven.

A. Of ickse crege[2)]?
C. Soo wast te dege[3)].
A. Wanneer wij beij sieck souden wesen?
C. Jae, want dan souden wij eerst beij
genesen.
A. Neen dat geloof ick niet.
C. Wel proeft het, en besiet.
A. Neen neen mijn moeder riet
Mij noijt aen desen.

C. 'Tis soet dus wijckt niet.
A. Aen u dat blijckt niet.
C. 'T sijn soete smerten die niet deeren.
A. Om smert, ist niet de pijne waert te keren.
C. Ghij weet niet wat ghij mijdt.
A. Adieu ick vlie met vlijdt.
C. Wel Amaryl de tijt
Sal u bet[4)] leeren.

---

1) *soms* 2) *en als ik nu eens ziek werd?*
3) *dat zou zijn zoals het hoort* 4) *beter*

4 Periosta die met traege stroomen glijt

Ode aan de rivier de Periosta (waarschijnlijk de Amstel). Stond ik maar op je oevers, niet om op het warmst van de dag verkoeling te vinden of om mijn dorst te lessen - zoals de elzenbomen aan de waterkant - maar omdat mijn geliefde je als spiegel gebruikt en je raadpleegt over haar toilet.

Periosta die met traege stroomen glijt
Door d' ackers vet, en 't immergroene veldt,
Die spiegel voor de laege boomen sijt,
Wel dicht op u begraesde cant gestelt,
Ach stond' ick oock op uwen oever groen,
Soo groeyd' ick oock gelijck u Elsen doen!

Niet om dat ick mijn voeten spoelen souw,
Als 's middaechs brandt verschroocken dee
mijn hoocht,
Of dat ick op u soeten coelen douw,
Verleckert ben om laven mijne droocht,
Nocht om dat met u vochte sause, mijn
Aertrijck vermengt, soud vetter voetsel sijn:

Maer om dat ghij mijn Vrouw te stade staet[1)],
Als sij haer spieglend' in u loome vloedt
Sorchvuldelijck met jouw te raede gaet,
Hoe dat haer past een stroôn of rosenhoedt,
En ghij verbeelt haer ooch, en aenschijn hiel[2)];
Geen aenschijn, niet; geen ooghen, niet;
haer siel.

---

1) *behulpzaam bent* 2) *hele gezicht*

5 Als Jan Sybrech sou belesen

Het enige boertige liedje van P.C. Hooft, over het huwelijk van Jan en Sybrech. Toen hij haar zijn aanzoek deed, vroeg ze voor de zekerheid of het wel reine liefde was die hem bezielde. Natuurlijk was het reine liefde, verzekerde Jan haar en ze trouwden. Maar hun huwelijk wordt nu ontsierd door kijverijen. De moraal: de liefde moet van twee kanten komen, blijf aan je relatie werken.

Deuntjen.
Op de wijze: Si c'est pour mon pucellage, etc.

Als Jan Sybrech sou belesen[1)]
En haer sprack van Liefden an,
Seyse, 'jae, maer Janneman,
Soud het reyne Liefde wezen
Die ghij mij geeft te verstaen?'
Reine Liefde can niet vergaen.

'Reine Liefd van d' alderreinste',
Zeide' hij, 'Sybrech, bolle meit',
'Wel', zei sij, 'dats goedt bescheit.
T hijlijck is op 't alderheinste[2)],
Jan, ick wilt met u bestaen.'
Reine Liefd can niet vergaen.

Vijftich builen in twee slagen
Smeet hem laest de boze feex
Met een wackre sleutelreex:
Als hij doe begon te clagen,
Seyse, 'Jan, wat gaet u aen?'[3)]
Reine Liefd can niet vergaen.

Sij heeft een sweep ontboon wt Polen,
Diese bij haer cammen hangt.
Als haer dan een lust bevangt,
Seit ze: 'Jan licht op u zolen,
Hippelt luchtich onbelaen,
Reine Liefd can niet vergaen.'

Jan bestont sijn wijf te vraegen
'Was het u al reyne Lieft?'
Sybrech seyde: 'Jaet, ontdieft[4)],
Daerom moet ghij mij verdraegen
Als ick lust heb wat te slaen.'
Reine Liefd can niet vergaen.

'Wel verdraecht dan oock mijn smijten,'
Seide Jan, en stelden doe
Oock een bos met sleutels toe.
En als zij begon te crijten,
Creet hij weer daer tegen aen.
Reine Liefd can niet vergaen.

Wildij reine Liefd doen duiren?
Voechter Reine Liefde bij,
Want de Liefde aen eene zij
Can in corte tijt verzuiren,
Hangtse beide zijden aen.
Reine Liefd can niet vergaen.

---

1) *wilde versieren* 2) *we trouwen zo gauw mogelijk*
3) *wat doe je nu?* 4) *jazeker*

6 Ghij Hailichheidtjens, die in bloemen en in cruiden

Oproep van de dichter aan de nimfjes langs de Vecht bij het Muiderslot, jonge meisjes die hun tijd vullen met zwemmen, dansen, rijmen, zingen, lachen en de liefde. Jullie hebben voor mij indertijd haarkransen gevlochten. Als jullie me nog steeds aardig vinden, vlecht ze dan weer, niet voor mij maar voor mijn geliefde. Leg die kransen evenwel niet om haar hoofd: wat goed genoeg is voor mijn hoofd, is slechts háár voeten waardig.

Op de wijse: Aenhoort doch mijn geclach, etc.

Ghij Hailichheidtjens, die in bloemen en in cruiden
U legert, en beswemt de stroomen van de [Vecht,
Die sijne vloeden slecht[1)]
Sachtsinnich drijft in zee, voor 't hooghe huis te Muiden:

Godesjes dartel, die met danssen, rijmen,
queelen,
In weeldes keur besteedt uw stadich jonge
tijdt;
Die 't nu te sijn gevrijt,
Nu selfs te vrijen lust met lachen, jocken,
spelen:

Ghij hebt, ter eeren mij, wel eer door jonst[2]
gedreven
Met cruiden groen gepronckt het Aerdtrijck
Het zij dat Venus vrucht[3] en de Lucht;
Of Sanggodin goedt mijns u dat had ingege-
ven.

Bloeyt noch uw soete jonst, en weet ghij te
versieren
Uitheemsche verw[4], en reuck, van bloemen
en van cruidt,
Soo leestze keurich uit
Om mij niet maer de bruidt mijns heete siels
te vieren.

Niet dat ghij, coomende' haer eerbiedelijck
te moeten,
Sult om het haylich hayr van sonnelijcke
glans
Gaen vlijen crans op crans;
Maer pastse tot mijn hooft en legtse voor
haer voeten.

---

[1] *water met rimpelloos oppervlak* [2] *sympathie*
[3] *Cupido* [4] *exotische kleuren*

7 Hoogher Doris niet, mijn gloetje

Verzoek aan de geliefde, 'Doris', om kalm aan te doen bij het liefdesspel; de dichter bezwijkt er haast onder. Ik zwelg in je zang en snarenspel. Al die muzikale geluidjes raken me in mijn ziel, evenals je ogen, schichten van Cupido. Ga dan toch maar je gang, laat je van beste kant zien. Genees mijn vlees, dat door Cupido's pijl en boog in last is gebracht, voordat de felle gloed van dat gastje mijn ziel rooft.

Sang
Wijse: [Se ben vedi o vita mia, G.G. Gastoldi]

Hoogher Doris niet, mijn gloetje,
Spaert uw krachjes wat op mij.
Al te groot is de lieflijcke lij,
Daer ick flaeuwende los in glij[1].
Die daghjes,
Die nachjes
Die lachjes,
Die klaghjes,
Bij draghjes[2],
Dat alte soete soetje
Mengen moetje,
Met een roetje[3],
Oft ick stick aen leckernij.

Als ghij droef of dartel dighje
Onder sang van snaeren queelt,
O de wondt, o de wondere weeldt!
Die mijn' harssen, mijn hartjen steelt!
Die quickjes,
Die hickjes,
Die snickjes[4]
Sijn strickjes
En prickjes
Der sielen, uw gesighje
Is het schichje,
Van het wighje[5]

Uit Diones bloedt geteelt.

Immers Doris, stort de kasjes
Van uw tedre treeckjes[6] uit.
Maeckt gelonck, maeckt gelach, maeckt ge-
Dat de sinnetjes sachjes suit[7]. luit,
Wat vreesje:
Mijn geesje
Mijn vleesje
Geneesje;
Die 't peesje
Der minne bragt in lasjes.
Spoeit uw pasjes,
Eer dat gasjes
Felle brandt mijn sieltje buit.

---

1) *het zalige genot waarin ik verzonken ben*
2) *kleine beetjes* 3) *roerspaan* 4) *loopjes, melismen en kwart rusten* 5) *wichtje, jongetje: Cupido, kleinzoon van Dione* 6) *liefdesuitingen* 7) *in slaap sust*

8 Goddinne die de naam van 't schip-rijck Eylant voert

Een amoureus lied van Gerbrand Adriaensz Bredero voor Maria Tesselschade. Zij is de godin die de naam van het schiprijke eiland (Tessel) draagt. Bredero acht haar karakter zo hoog, dat zelfs de zon erbij verbleekt. Die zon toont overigens ook belangstelling voor Tesselschade. 's Ochtends vroeg betast hij haar met zijn stralen en laatst nog verving hij haar ogen door twee zonnen. Als die zonnen hem alleen maar vriendelijk aankijken, kan hij zijn geluk al nauwelijks op.

Stem: Als ick uyt wandelen gae, etc.

Goddinne die de naam van 't schip-rijck
Eylant voert,
Die met geen Tooverkracht Hemel en aart
beroert,
Maar die met u ghesicht en Goddelijcke
kunst
De grootste man beweegt doet snacken na u
gunst.

De grootheyt van u macht ick noyt soo
hooch en hiel,
Als ick de hoocheyt doe van u verheven ziel,
Die op den top des Lofs ten pronck des
werelts staat,
Sulcx dat de Zon beschaamt syn ooghen
neder slaat.

Smorgens voor dauw voor dach, en in den
dagheraat,
Wanneer hy opghetoyt uyt syn slaepkamer
gaet,
Als ghy noch legt en slaapt met al u Huysghesin,
Dan komt den brallert aen door glasen
Vensters in.

Hy kyckt, hy wederkyckt en siet u schoonheyt door,
U Silverblancke vel vergult hy met syn gloor;
Ghy voelt de luwte van syn straalen soet en
En toont hem al het t'gunt[1] hy meest [sacht
op Aarden acht.

Hij doet al wat hy wil en wat hem best behaaght;
Dan gaat den snoepert deur; hy schent soo
menich Maagt,
Waer dat die Vrouwe Man[2] maer steelwys
eens insluypt,

Hy vint gheen Vrouwtje, die hy niet in slaap bekruypt.

De leste reys, Goddin, als hy u wel besach,
Doen ghy in diepe rust en onbekommert lach,
Doen stal hy uyt u Hooft, op 't aardichst dat hy kon,
U ooghen en hy liet voor elcken Ooch een Son.

Soo komet by, Goddin, dat ick en alle lien,
Die dese Majesteyt vol Heerlijckheden sien,
Door 't blincken van u snel en weesselijck ghesicht,
Waar met dat ghy myn siel inwendich noch verlicht.

Dit is myn hooghste vreucht, daer ick my in verbly,
Dat ghy u ooghjens slaet uyt goetheyt eens op my;
Als u ghenade my eens vriendelijck aensiet,
Ick ruylden dat gheluck om al de Werelt niet.

---

1) *al hetgeen* 2) *vrouwengek*

9 Edele siel verheven, groots en schoon

Amoureus klaaglied van Bredero voor Tesselschade Roemersdochter Visscher. Uw schoonheid en goedheid hebben mij getroffen en tot slaaf gemaakt. Ik ben als een schip uit Amsterdam dat het eiland Tessel wel in zicht krijgt maar er niet aanmeert. Helaas, Vader Oceaan (Roemer Visscher?) doet mij vergaan. Begraaf mijn lijk op Tessel. Vrouwen bij de Schreierstoren en 't IJ (waar de schepen aankwamen en vertrokken), schrei om mij.

Klaegh-Liedt
Stem: Van d'Engelsche Fortuyn

Edele siel verheven, groots en schoon,
Die u cieraet en huysingh[1] stelt te toon
Voor 't brave volc van ongemeen verstant,
Dat u aenbidt, als Goddin van ons Lant.

Gheluckich, ach! gheluckich zijn de lien,
Die u schoonheyt gestadich moghen sien:
Niet salich slecht, maer heylich was de dach,
Doen ick u geest eerst door syn vensters sach,

Diens Godlijckheyt heeft my terstont ontroert
En uyt zyn troon mijn siel tot slaaf vervoert,
Ja gants berooft, daer en bleef niets in mijn
Als d'yle romp of d'uyterlijcken schijn.

Mijn siel-loos lijf dat eerst te voorschijn quam,
In 't Graefrijck[2] groot vermaerde Amster-dam,
Leyt nu geschept recht voor de schans[3], en beeft,
Vermits myn siel so arm in 't Tessel leeft.

Wat ist of elck het schip-rijck Eylandt prijst,
Myn arme siel en wert daer niet gespijst
Als slechts met sien: oft nauwelijcx ter noot
Met water brack, en sober daeglijcx broot.

De Vader grijs, den grooten Oceaen:
Komt ongevraecht myn schip aen stucken slaen:
Daer is geen hoop! ick wend' 't wel vande wal,

Maer ick ben laes! aldaer ick sterven sal.

Ghy Visschers die de dooden pluyst op 't strant,
Vindt ghy mijn lijf geworpen op het landt,
Wascht my van 't sant, en graeft my inden schoot,
In 't Tessel self, de oorsaeck van mijn doot.

Goddinnen rijck van 't schreyer hoec en Ty,
Verhaelt myn doot aen al de werelt vry,
Ghedenckt myn doot, gedenckt myn groote pijn,
En hoe dat ick verscheyden doch moet syn.

---

1) *sierlijke behuizing: mooie lichaam* 2) *rijk aan grachten* 3) *ligt nu gescheept pal voor de stadswal (waarachter het huis van de Visschers stond)*

10 Hoe crachtigh ick verpyn

Amoureus liedje van Tesselschade. Al probeer ik het nog zo krachtig te ontkennen, ik ben verliefd. In mijn dromen leef ik tussen hoop en vrees. Cupido wilde me zogenaamd helpen om de verliefdheid te vergeten en ried me aan een muurtje om mijn hart te metselen. Dat heb ik geweten: nu kon de verliefdheid niet meer uit mijn hart weg. Ik was er in gevlogen!

Stem: l'Orangée

Hoe crachtigh ick verpyn,
Door de waarheyd of door schyn,
Te smooren met een coude praet
't Geen vierich in mijn hartje slaet.
Het suyent slaapen doet vermaen
't Sluymerich en 't soet.
Een genuchje
Een geduchje,
Een suchje alssem bitter suycker soet.

De Min my leeren wou,
Hoe ick best vergeten sou
Het geen ick niet vergeten cost,
Dat icker staeg om dencken most;
Jae muurt en metst in u gedacht'
En soo ghy enckel wroet[1],
Om het smertje
Uyt u hertje
Te weeren, seyd hy, dits de beste voet[2].

Wel luste my de daet
Van het stoocke-viertje quaet,
'k Behielt dat ick wou royen uyt;
Dit is het aertje vande guyt,
Die met slimme, met loose treecken
Dwingelantjes gril
Door sijn crachjes
In gedachjes
Wil woonen, daer men hem niet hebben wil.

---

1) *ploetert* 2) *manier*

11 Vechtzangk, voor Joffrouw Maria Tesselschade: De vleiende Sireen

Lied van Vondel over de verliefde Tesselschade. Als een Sirene heeft zij met haar gezang de Adelaar (haar geliefde Allard Crombalch) verleid haar te vangen. Ze zingt haar lied aan de oever waar de zeegod Glaucus de stroomgodin de Vecht kust, dus bij de monding, waar het Muiderslot staat. Pan (P.C. Hooft) had Dafnis (Crombalch) en Tityr (Vondel) uitgenodigd te komen luisteren. Tesselschade zingt over de angsten die ze moet doorstaan als haar geliefde op zee is en met de Spanjaarden slag levert. Blijf toch aan de wal!

Wijze: Droefheyt magh ick wel klagen.

De vleiende Sireen,
Wiens zangk en vedelsnaar
Verlockten naar beneên
Den fieren Adelaar;
Die met zijn wiecken hing,
Daar zangk zijn hart bekneep,
Tot hy verslingert ving
Het keeltje, dat hem greep;

Dees op den oever stondt,
Daar Glaukus, heet van Min,
Kust en herkust den mondt
Der blancke stroomgodin,
Die in zijn armen glijdt,
En zijght van liever lee,
En voeght haer bruitschat by
't Rijck hylixgoet der zee.

Pan zangzieck, op dat pas,
Had Dafnis laten noôn,
En, om te luistren, was
Hier Tityr mede ontboôn.
Zy huckte neêr in 't groen,
Daar van een hoogen wal
Het oogh moght ronde doen,
En weien overal.

Toen sloegh haer keel geluit,
Help Godt, wat zoeter zang.
Zwijgh Tityrs boerefluyt.
Wat was hier een gedrang
Van ooren, om dit liedt
Te vangen in de lucht,
Toen tot haer neighde riet
Geboomte en vogelvlught.

Ach Dafnis, zong zy, ach!
Wat gaet u, Ridder, aen?
Zoo dit uw moeder zagh,
Het hair te bergh zou staen.
Is 't groen daer ghy op staet
Dan t'eng, en veel te naeuw,
Dat ghy 't verwislen gaet
Voor 't wilde woeste blaeuw?

Verzin eer ghy begint,
En hou uw oude buurt[1].
Denck wat de zee verslint,
Als zy den afgrondt schuurt,
En gaept den Hemel toe,
En grimt, dat alle Goôn
Optrecken, schrickens moe,
Hun aengevochten troon.

Te lande is vlughtens troost.
De wanhoop drijft in 't schuim.
Och, of ghy 't landt verkoost.
Ghy schudt helmet en pluim,
En slaet mijn beden af.
Wel aan, ick neem geduldt.
Ghy kiest dan 't levend graf,
En ick blijf sonder schuldt.

Dan denck eens, hoe 't my kruist,
Als ghy den Spanjaart tart,
Met 't slaghswaart in de vuist:
En duy 't zorghvuldigh hart
Van uw Sireen dien raedt
Altijt ten beste na:
Mits ick uw schipbreuck haat,
Niet naar uw leven sta.

---

[1] *blijf waar je thuishoort*

12 Onderscheidt tusschen een Wilde en een Tamme Zanghster

Een gedicht van Tesselschade getoonzet door Joan Albert Ban, over een wedstrijd tussen een nachtegaal en een zangeres. De 'wilde' nachtegaal kan prachtig kwinkeleren en tierelieren, maar de 'tamme' menselijke zangeres staat behalve vocale virtuositeit een extra dimensie ter beschikking: de tekst. Haar gezang is bezield met woorden, met betekenis en kan aan verschillende emoties uitdrukking geven. Voor de jury is het niet moeilijk te kiezen tussen betekenisloos gegalm en het bezielen van woorden.

Onderscheidt tusschen een Wilde en een Tamme Zanghster. Ter Eeren van de Jonkvrouwe Maria Pilt, uytnemende Zanghster. (Muziek van Joan Albert Ban,1642; reconstructie door Louis Peter Grijp, 1994)

Wilde Zanghster:
Prijst vry den Nachtegael,
Als hy uw menighmael verlust
en schatert uyt:
Een zingendt veedertje en een gewiekt
geluydt.
Wiens quinkelere zoet
De oore luystre doet
Gauw, nae het tierelirelirelirelirelirelirelirelireliriertje
Der vlugge luchtigheidt, van 't oolijk
vroolijk diertje.
Wiens tilpendt schril geluydt,
Gelijk een orgel fleuyt,
Veel losse toontjes speelt
En met een tongh alleen, als duyzent
tonghen queelt.
Zyn hoogh' en laeghe zwier
Met lieffelijk getier
Van 't helle schelle zoetje
Vermeestert al 't gezangh van 't zinghend'
springhend' goedtje.

Tamme Zanghster:
Maer wilde zanghster zwijght,
En nae uw aedem hyght,
Uw tjukken heeft geen klem,
Noch komt niet by den aerdt van Rozemontjes stem,
Die nae een liever trant[1)]
Doet luystren het verstandt,
Met wisse maet, en snikjes,
Die vriendlijkheitjes sluyt in vaster toone
strikjes,

Wiens Redenstem vertaelt
En waerdigher onthaelt
De geesjes van 't gehoor:
En hipplen doet de ziel, van 't hartje tot het
oor.
Als zy met grof gedreun
En dan met teer gekreun
Van minnelijke treeken,
Doed onderscheidelijk verscheide tonghen
spreeken.

Oordeel:
Een yder oordeel nu,
Van Nachtegael, en Uw
Wat een gelijkenis
Het ydel galmen, by dit woorden zielen is.

---

1) *melodie*

13 Rosemont, hoordij speelen noch singen?

Een letterlijk opwekkend meiliedje van Pieter Hooft voor zijn vrouw, Christina van Erp. Kom uit de bedstee, mijn liefste! Het wordt licht en de vogels willen de slaap uit je ogen kussen. Verruil de veren van je bed voor de veren van levende vogels. De natuur ontluikt en de dieren hebben zo te zien paringsdrang. Laten wij ze vanochtend vóór zijn!

Sang
Wijse: Aux plaisirs, aux delices bergeres: etc.

Rosemont, hoordij speelen noch singen?
Siet den daegheraedt op koomen dringen.
Dertele duiven, en swaenen, en mussen,
Souden de vaeck uit uw ooghen wel kussen;
Soo 't u luste de doode te ruimen,
Om de lust vande levende pluimen.

Alle weiden, en duinen, en daelen
Haeren aem met verheughen ophaelen.
'T jeughelijck jaer met sijn vroolijcke tijen,
Is rechtevoort op sijn quixte [te] vrijen.
Kruien, boomen, en bloemen verovren
En haer proncken met levende lovren.

'T weeligh vee op de graesighe zooden,
O me min, ons te bruilofte nooden.
Al haer gesicht haer gebaer en haer spreecken,
Loopen op 't lest vande minlijcke treecken.
Op op op, eer de zon inden dauw schijn.
Laet ons alle gedierte te gauw zijn.

14 Klaere, wat heeft 'er uw hartje verlept

Plagend troostliedje voor Klare, die zit te kniezen. Kop op, de vrijers staan voor je in de rij. Het is lekker weer, het zonnetje schijnt en de bloemetjes bloeien. Als je ze tenminste niet aan het huilen maakt.

Sang
Wijze: Amarilletje mijn vriendin: etc.

Klaere, wat heeft 'er uw hartje verlept
Dat het verdriet in vroolijckheidt schept,
En altijd eeven beneepen verdort,
Gelijck een bloempje, dat dauwetje schort?

Krielt het van vrijers niet om uw deur?
Mooghje niet gaen te kust en te keur?
En doeje niet branden, en blaecken, en braên
Al waer 't u op lust een lonckje te slaen.

Anders en speelt het windetje niet,
Op elsetacken, en leuterigh[1] riedt,
Als: lustighjes: lustighjes. Lustighjes gaet
Het waetertje, daer 't teghen 't walletje slaet.

Siet d'openhartighe bloemetjes staen,
Die u tot alle blijgeestigheidt raên.
Self 't zonnetje wenscht' u wel beter te moe,
En werpt u een lieffelijck ooghelijn toe.

Maer soo se niet, door al hun vermaen,
Steeken met vreughd uw sinnetjes aen,
Soo sult ghij maecken aen 't schreien de bron
De boomen, de bloemen, de suivere zon.

---

[1] *heen en weer wiegend*

15 Dartelavondt: O mijn gewenschte weelde

Het meest erotisch lied van P.C. Hooft, niet voor publicatie bestemd. Minnespel met Mithra (Christina van Erp)

Wijse: Questa dolce Sirena, muziek van G.G. Gastoldi

O mijn gewenschte weelde
Hoe haelt mijn siel haer aem?
Geen schijn van uwen beelde
En vult mij nu de vaem[1]
Nu en quellen nocht hoosje[2], nocht schoentjen
Nu en keeren mij keursje nocht hemt.
O vermaeckelijck smaeckelijck soentjen!
Noch, mijn lusjen, een kusjen dat klemt.

Ach poesel gladde spieren,
Ick smacht van minnedorst.
Uw borsjes nieuwe vieren
Op blaesen in mijn borst.
'K moet een weenichje neerwaerts duicken
Dat ick vatte dat tepeltje gaef,
En besien 't oft 'er uit is te suicken[3]
Met een rockjen een klockjen dat laef[4].

O suiverwitte keelen
Wat stooft ghij sacht mijn vel!
Hoe loopt dit hayrtje speelen
Om 't aenschijn silverhel!
Maer mijn vingeren moeten wat doolen
In de schoone boschaedje van goudt.
Ach hoe boeyen de gloeyende koolen?
'T sijn al vlammende stammen in 't woudt.

En soud het niet vervarssen,
Dat ick mij onderwondt[5],
Noch wat van deese karssen
Te pluicken op uw mondt?
Oft mijn lippen te laeten gaen leesen
Roosen koel van uw bloosende wang?
Oft weêr groete de soete moorbeesen[6]?
Oft weêr grappelen d'appelen wrang?

Dat ick hen geef een beetje.
Oft dat wat dorst versloegh.
'K weet noch een ander steetje[7],
Dit hellept niet genoegh.
Souwje, troosje, wel darren gedooghen
'T weyen breedt van mijn sinnetjes graegh?
Ach zij noopen! Waer loopen uw ooghen?
Laet gebreecken geen spreecken mijn vraegh.

Ghij fluistert in mijn oortjen,
En knabbelt aan de lel.
Al vat ick niet een woortjen,
Ick vat de meening wel.
Ach ach ach! o dat vinnighe vlijmen
Van uw brandende kijckertjes spits!
'k Sal u mede ter stede doen swijmen,
Met een levende streevende flits.

---

[1] *uitgestrekte armen* [2] *kousje* [3] *zuigen* [4] *en proberen of er met een rukje een slokje uit te zuigen is, waarmee ik me kan laven* [5] *ondernam* [6] *moerbeien* [7] *plekje*

16 Klaghte der Prinsesse van Oranjen over 't oorloogh voor 's Hartoghenbosch

Prinses Amalia van Solms zingt over de emoties die ze doormaakt wanneer haar gemaal, Frederik Hendrik, het beleg van 's Hertogenbosch aanvoert. Zo kent ze zijn blik niet, grimmig in plaats van verliefd. Ze kan haar liefde niet uitschakelen. Haar liefdesklacht bereikt de prins echter niet; hij hoort slechts het lawaai van trompetten en geschut. Elke Spaanse kogel die wordt afgevuurd, treft haar, want ze weet: die was bedoeld voor mijn geliefde.

Schoon Prinssenoogh gewoon te flonkren,
Met zuyver' hemelvlam, kan ook
De grimmigheidt, u dan verdonkren,
En smetten, met een' aerdschen rook?
Wat toght verleert die glinsterlichten
Hunn' zoeten swier?
Om liever brandt van Mars te stichten,
Dan Venus vier?

Ik pooghde 't gloedtjen van myn' liefde
Misschien te koelen, voor een' stondt,
Kon nijptang 't flitsjen, dat my griefde,
Wat trekken, uyt de diepe wondt.
Maer 't schijnt geweêrhaekt, dit is 't mangel.
Helas! myn hart
Voelt maklijk inwaerts gaen den angel;
Te rug, met smart.

Myn' zughjens, tedere ghetuyghen
Van d' ongeneezelijke quael,
Die plagh uw open oor te zuyghen;
Nu stoppen 't kooper, en metael.
Terwijl ghy breydelt d' oorloghskanssen,
Met wal en graf,
Trompet, en schut (Ach arme) schanssen
Myn' klaghten af.

'k Hoor alle daeghs van versche dooden
Gevelt in hol, oft galery.
Elk overlijdt aen eighe looden;
Maer aller koeghels moorden my[1)].
Want ik my elkmaels voel bezeeren,
Als van een punt[2)],
Die denk: op 't hoofdt met witte veeren,
Was dat gemunt.

---

1) *allen die sneuvelen sterven aan de kogel die hen heeft geraakt; maar ik sterf aan al hun kogels*
2) *zwaard, degen*

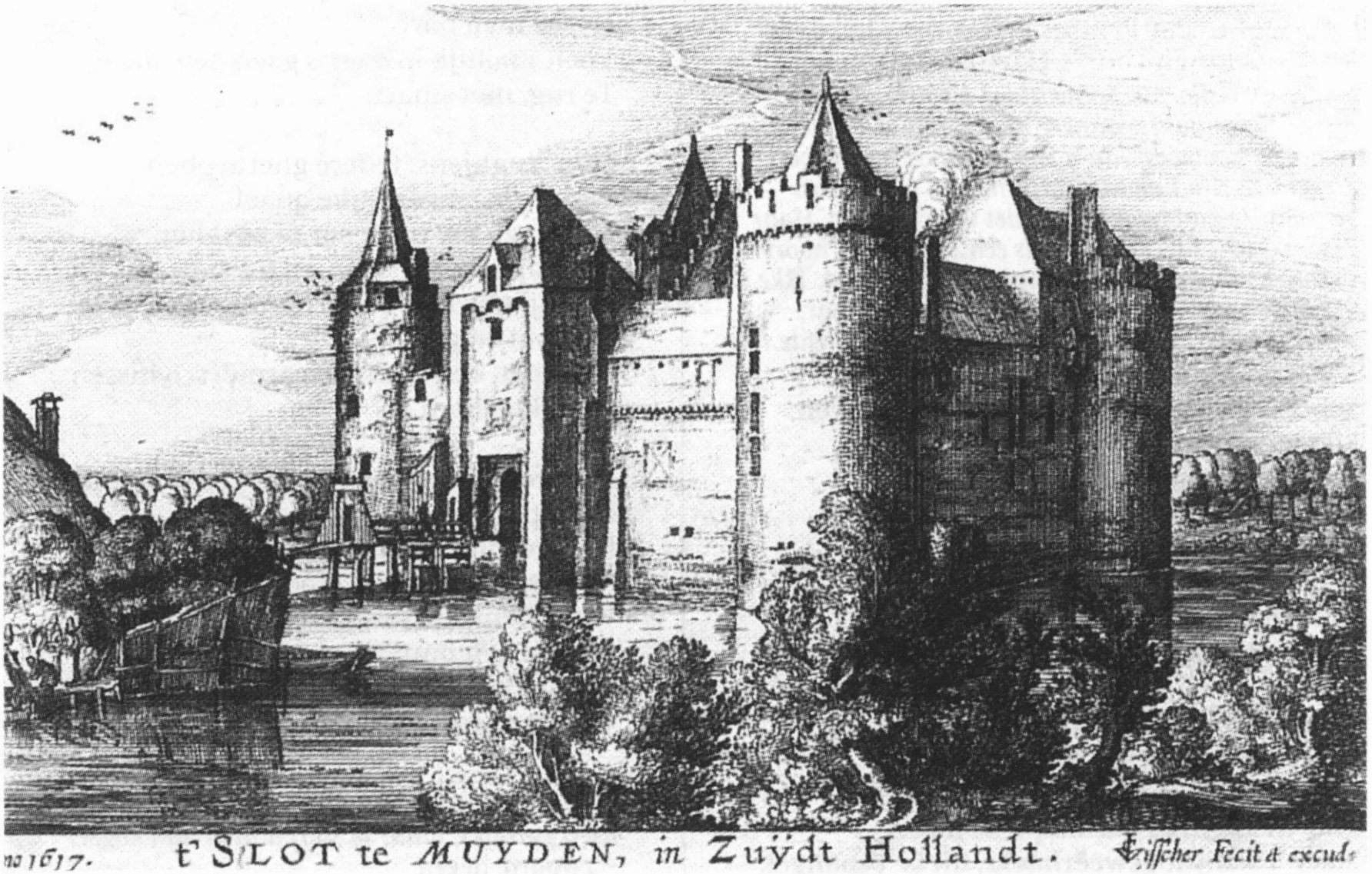

Het Muiderslot. Ets van Claes Jansz. Visscher, 1617
Rijksprentenkabinet, Amsterdam

Deze CD werd mede mogelijk gemaakt door
een garantiesubsidie van het Prins Bernhard Fonds

Programmasamenstelling: Louis Peter Grijp
(P.J. Meertens-Instituut, Amsterdam)

Camerata Trajectina op Globe

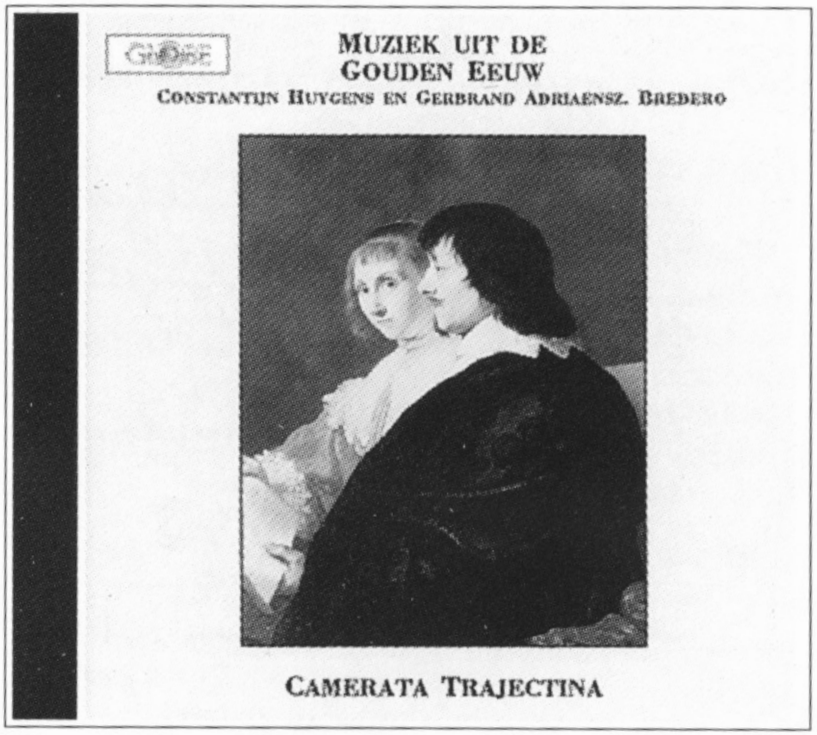

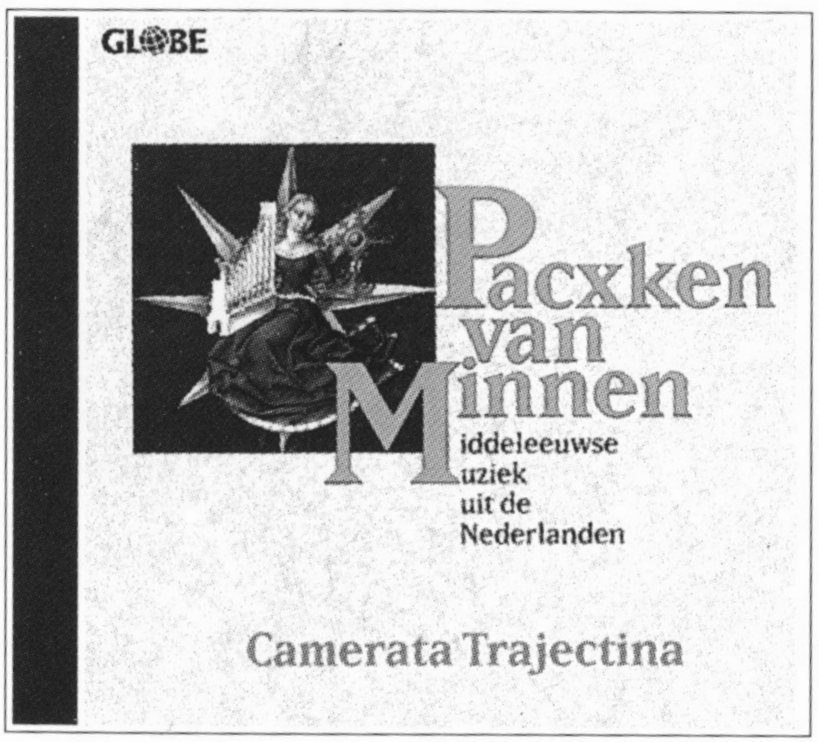

Muziek uit de Gouden Eeuw
Constantijn Huygens en
Gerbrand Adriaensz. Bredero

GLO 6013

Pacxken van Minnen
Middeleeuwse Muziek uit de Nederlanden

GLO 6016

Souterliedekens
16e-eeuwse wereldlijke liederen en
psalmzettingen van Jacobus Clemens
non Papa en Gherardus Mes

GLO 6020

GLO 6026

Muziek uit de Muiderkring
Liederen van en voor Maria Tesselschade

Liederen van P.C. Hooft (periode ca 1602-1614)

1. Galathea siet den dach comt aen (ca 1602) 2:35
2. Indien men poocht mijn hart van mijn Liefs hart te scheijden (ca 1603) 2:25
3. Ach Amarillis! (ca 1603) 2:17
4. Periosta die met traege stroomen glijt (1605) 1:59
5. Als Jan Sybrech sou belesen(1607) 1:47
6. Ghij Hailichheidtjens, die in bloemen en in cruiden (1610) 3:36
7. Hoogher Doris niet, mijn gloetje (ca 1614) 1:27

Liederen van en voor Maria Tesselschade Roemers Visscher

8. Goddinne die de naam van 't schip-rijck Eylant voert (Gerbrand Adriaensz. Bredero, ca 1616) 4:33
9. Edele siel verheven, groots en schoon (Gerbrand Adr. Bredero, ca 1616) 4:52
10. Hoe crachtigh ick verpyn (Tesselschade, ca 1623?) 2:20
11. Vechtzangk, voor Joffrouw Maria Tesselschade: De vleiende Sireen (Joost van den Vondel, 1623) 4:28
12. Onderscheidt tusschen een Wilde en een Tamme Zanghster (Tesselschade, 1630-35 (?), muziek van Joan Albert Ban, 1642; reconstructie door Louis Peter Grijp, 1994) 9:15

Liederen van P.C. Hooft (periode 1621-1633)

13. Rosemond, hoordij speelen noch singen? (1621) 2:34
14. Klaere, wat heeft 'er uw hartje verlept (ca 1621) 3:56
15. Dartelavondt: O mijn gewenschte weelde (1621) 3:05
16. Klaghte der Prinsesse van Oranjen: Schoon Prinsenoogh gewoon te flonkren (1630) 3:20

Drie Dansen (uit *'t Uitnement Kabinet*, 1646)

17. Nobelman (Johann Schop) 2:24
18. La Pertenisse (Anoniem) 1:21
19. Gallarde Faraboscho (Anoniem) 1:14

GLOBE

Camerata Trajectina

Suze van Grootel
sopraan

Nico van der Meel
tenor

Tom Sol
bariton

Saskia Coolen
blokfluit en viola da gamba

Erik Beijer
viola da gamba

Louis Peter Grijp
luit, cither, theorbe

Produktie:
Klaas A. Posthuma

Opgenomen in Utrecht, mei 1994

Totale speelduur: 61:46

Hoes- en labelontwerp:
Frans Lieshout,
Design Connection

DDD

℗ & © 1994
Klaas Posthuma Productions v.o.f.
GLOBE is a registered trademark
of Klaas Posthuma Productions
Castricum, The Netherlands